

Procena uticaja na životnu sredinu

*Igor Dizdarevic, Predavač
Evropski centar za sudije i pravnike, EIPA Luksemburg*

Šta je procena uticaja na životnu sredinu?

- U Direktivi Saveta 85/337/EEC od 27. juna 1985, sa izmenama i dopunama, utvrđena je neophodnost “*procene uticaja na životnu sredinu javnih i privatnih projekata koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu*” (Čl.1)
- Za procenu uticaja na životnu sredinu potrebno je sistematsko prikupljanje i analiza informacija o uticajima projekta na životnu sredinu kako bi se omogućilo nadležnom organu da donese odluku *da li* projekat treba da se sprovede i *kako*

Zakonodavni okvir

Direktiva 85/337/EEC ili “Direktiva o proceni životne sredine”
sa izmenama i dopunama:

Direktiva 97/11/EC

- Usklađena sa Konvencijom UNECE Espoo o proceni uticaja na životnu sredinu
- Proširen delokrug povećanjem broja obuhvaćenih projekata

Direktiva 2003/35/EC

- Usklađena sa Arhuskom konvencijom o učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u stvarima životne sredine

Direktiva 2009/31/EC

- Proširen delokrug dodavanjem projekata u vezi sa transportom, hvatanjem i skladištenjem CO₂

Razmatrana verzija Direktive o proceni uticaja na životnu sredinu (2009)

NOVA KODIFIKOVANA DIREKTIVA O PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU (2011)

NOVA DIREKTIVA O PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU (2014)
= (konsolidovana...)

Opšti delokrug primene: kakav uticaj na životnu sredinu? (1)

- Čl.2 (1) : “*projekti koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu zbog, između ostalog, svoje prirode, veličine i lokacije*”
- Čl. 3 : Prilikom procene uticaja na životnu sredinu utvrđuju se, opisuju i procenjuju direktni i indirektni uticaji projekta na:
 - **stanovništvo** i ljudsko zdravlje;
 - **biodiverzitet, sa posebnom pažnjom posvećenom vrstama i staništima** zaštićenim shodno Direktivi 92/43/EEC i Direktivi 2009/147/EC;
 - tlo, zemljište, voda, vazduh i klima;
 - materijalna dobra, kulturno nasleđe i krajolik;
 - interakcija između gore navedenih faktora.

**crveno*: izmene unete u Direktivu 2014/52/EU

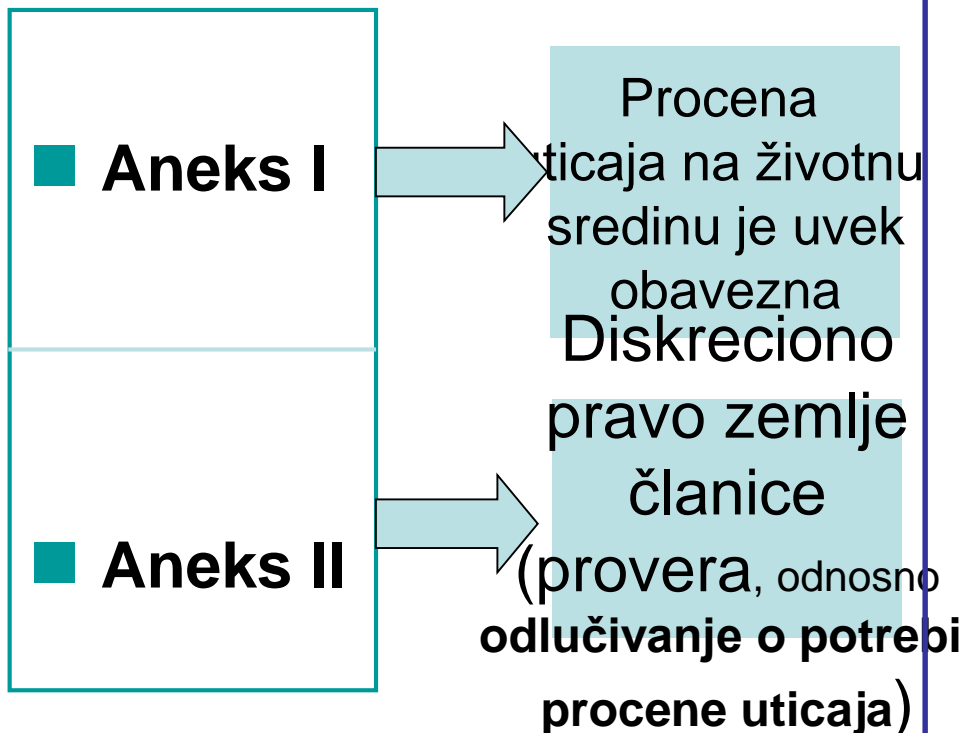
Opšti delokrug primene: kakav uticaj na životnu sredinu? (2)

Prošireno tumačenje Suda!

- Pristup koji treba primeniti je ukupna procena životne sredine:
 - Abraham i drugi C-2/07 (stavovi 43-44): Bilo bi simplistički i suprotno tom pristupu, uzeti u obzir priliko procene uticaja projekta ili izmenjenog projekta na životnu sredinu, samo procenu direktnih uticaja predviđenih radova, a ne uticaja na životnu sredinu koji mogu prosteći iz korišćenja i iskorišćavanja krajnjeg proizvoda tih radova. Štaviše, spisak utvrđen u Članu 3 sam po sebi pokazuje da uticaj na životnu sredinu nije samo uticaj predviđenih radova već i, prevashodno, uticaj projekta koji treba da se sprovede.

Opšti delokrug primene: kakav uticaj na životnu sredinu?

Član 4 Direktive o proceni uticaja na životnu sredinu

Tumačenje Suda pravde EU

■ U predmetu *Kraaijeveld C-72/95*, Sud pravde EU je presudio (stav 31 i 39) da Direktiva ima “**širok delokrug i široku svrhu**”. Izuzeća treba tumačiti u uskom smislu

■ Ovaj princip se dosledno citira u naknadnim predmetima

*vidi takođe predmet *WWF C-435/97*, stav 40)*

Diskreciona ovlašćenja zemalja članica?

- Strogo tumačenje Suda u predmetu u vezi sa Opštinom Madrid
- Bez pokušaja usitnjavanja da se prikrije stvarni efekat: C-142/07 *Ecologistas en Acción-CODA vs. Ayuntamiento de Madrid*:

*“Konačno, kao što je Sud već primetio u vezi sa Direktivom 85/337, **svrha izmenjene i dopunjene direktive ne može biti zaobiđena podelom projekata a neuzimanje u obzir kumulativnog uticaja više projekata ne sme u praksi značiti da se kod svih njih izbegava obaveza vršenja procene**, kada, posmatrani zajedno, postoji verovatnoća da će imati značajan uticaj na životnu sredinu u smislu Člana 2(1) izmenjene i dopunjene Direktive (vidi, u vezi sa Direktivom 85/337, Predmet C-392/96 *Commission v Ireland (Komisija protiv Irske)* [1999] ECR I-5901, stav76, i *Abraham i ostali*, stav 27).”*

Ključne definicije shodno Direktivi (1)

Član 1

- Nosilac projekta: podnosilac zahteva za davanje saglasnosti za privatni projekat ili javni organ koji pokreće projekat
- Nadležni organ: imenuje ga zemlja članica kao organ koji je nadležan za izvršenje obaveza koje proističu iz Direktive o proceni uticaja na životnu sredinu

“Saglasnost za sprovođenje projekta”:
odluka nadležnog organa kojom nosilac projekta stiče pravo da pristupi sprovođenju projekta (Čl.1(2))

Ključne definicije

- Saglasnost za investicioni projekat je **koncept EU** a zemlje članice moraju imati **obavezu da isprave** propust da izvrše procenu uticaja na životnu sredinu
- Predmet Delena Wells **C-201/02** (stav 70): ako zemlja članice ne izvrši procenu uticaja na **životnu sredinu**, mora preduzeti mere da ispravi taj propust. Te mere mogu obuhvatati ukidanje ili suspenziju saglasnosti, ili nadoknadu ako je neki pojedinac pretrpeo štetu

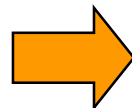
Ključne definicije na osnovu Direktive

Član 1

- Organi za zaštitu životne sredine: organi koji imaju posebnu odgovornost u pogledu zaštite životne sredine – njih konsultuju nadležni organi
- Javnost: jedno ili više fizičkih ili pravnih lica i njihovih udruženja, organizacija ili grupa
- Zainteresovana javnost: javnost koja je pogođena ili ima interesa u procedurama donošenja odluka (npr: zaštita životne sredine)

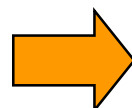
Postupak procene životne sredine: ključne faze

Provera, odnosno odlučivanje o potrebi procene uticaja

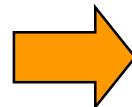
Primenom kriterijuma provere
(novi rok maksimum 90 dana)

Određivanje obima i sadržaja

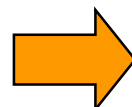
Obim i nivo detalja:
utvrđuje se sadržaj
procene uticaja na ž.s.

Izveštaj o proceni uticaja na ž.s.

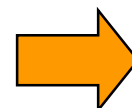
“Izveštaj” (uključujući
rezime sa netehničkim
informacijama)

Obaveštavanje i konsultacije

Javnost, organi za zaštitu
životne sredine, druge
zemlje članice ...

Odlučivanje

(novi rok min. 30 dana)
Uzima se u obzir
izveštaj o životnoj
sredini i konsultacije

Sadržaj Izveštaja o proceni životne sredine

- Čl. 5 utvrđuje minimalne informacije koje treba da budu sadržane u Izveštaju o proceni životne sredine:
 - opis projekta koji sadrži informacije o lokaciji, nacrtu projekta, veličini i drugim relevantnim karakteristikama projekta;
 - opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu;
 - opis karakteristika projekta odnosno mera predviđenih za izbegavanje, sprečavanje ili smanjenje i, ako je moguće, ublažavanje mogućih značajnih štetnih uticaja po životnu sredinu;
 - opis **razumnih alternativa** koje je nosilac projekta proučio, a koje su relevantne za projekat i njegove konkretne karakteristike kao i naznaka glavnih razloga za izbor dotične opcije, uzimajući u obzir uticaj projekta na životnu sredinu;
 - **rezime sa ne-tehničkim informacijama**

Informacije i konsultacije

- Konsultacije sa organima nadležnim za životnu sredinu i zainteresovanom javnošću
- Minimum 30 dana
- U okviru projekta uzimaju se u obzir druge pogođene zemlje članice: **prekogranične konsultacije**
- Nakon **finalne odluke**, javnost treba da bude obavještena o:
 - Sadržaju odluke i razlozima za njeno donošenje
 - Merama za ublažavanje uticaja
 - Postupak učešća javnosti

Ocena prihvatljivosti / Procena uticaja na životnu sredinu

	Ocena prihvatljivosti	Procena uticaja na životnu sredinu
Cilj postupka je...	Održavanje integriteta mreže Natura 2000 i njenih karakteristika	Obezbeđenje visokog nivoa zaštite celokupne životne sredine
Naglasak postupka je na...	Sprečavanje aktivnosti koje mogu naneti štetu lokacijama u okviru mreže Natura 2000	Obaveštavanje o uticajima na životnu sredinu, konsultacije, dokumentovane odluke
Rezultat procene:	Obavezujući rezultat negativnih zaključaka! Projekat se odobrava samo na osnovu imperativnih razloga preovladavajućeg Potrebne su kompenzatorne mere	Procena uticaja na životnu sredinu je samo jedan aspekt koji treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke

Šta je strateška procena uticaja na životnu sredinu?

- Direktiva 2001/42/EC od 27. juna 2001. obuhvata procenu širokog dijapazona javnih planova i programa koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu

- Direktiva o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu prati opšti pristup iz Protokola o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu uz Konvenciju UN ECE o proceni uticaja na životnu sredinu

Koji su ciljevi strateške procene uticaja na životnu sredinu?

- Čl. 1 Direktive o strateškoj proceni uticaja:
 - Obezbediti visok nivo zaštite životne sredine
 - Doprineti uključenju pitanja značajnih za zaštitu životne sredine u sačinjavanje **planova i programa** u cilju unapređenja održivog razvoja
- Planovima i programima smatraju se:
 - oni koji podležu sačinjavanju odnosno usvajanju od strane odgovarajućeg organa (nacionalnog, lokalnog, regionalnog) i
 - oni koji su utvrđeni zakonskim, regulatornim ili upravno-pravnim odredbama

Opšti delokrug primene: obavezna Strateška procena uticaja

- Planovi i programi za koje je **uvek** potrebna Strateška procena uticaja su sledeći (Čl.3(2)):
 - Oni koji su sačinjeni za poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo, energetiku, industriju, saobraćaj, upravljanje otpadom / vodoprivredu, telekomunikacije, turizam, urbanizam i razvoj seoskih oblasti ili korišćenje zemljišta i na osnovu kojih se uspostavlja okvir za davanje saglasnosti za buduće projekte navedene u Direktivi o proceni uticaja na životnu sredinu,
ILI
 - Oni za koje je prema Direktivi o staništima potrebna procena shodno

Opšti delokrug primene: diskreciono pravo u pogledu Strateške procene uticaja i izuzeća

- Kod planova i programa koji nisu obuhvaćeni spiskom pod Čl.3(2)zemlje članice moraju izvršiti proveru procedura na osnovu kriterijuma iz Aneksa II Direktive o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu
- Čl. 3(9) Iz planova i programa koji podležu Strateškoj proceni uticaja izuzeti su:
 - oni čija je isključiva svrha vezana za nacionalnu odbranu ili civilnu odbranu;
 - finansijski ili budžetski planovi / programi

Igor DIZDAREVIC

Predavač

Email: i.dizdarevic@eipa.eu

Linked in.

<http://tinyurl.com/aegsoo7>

Twitter: @igor_dizda